

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034
C2025-1492

Finansdepartementet
Internationella och ekonomiska avdelningen,
Enheten för EU:s ekonomiska politik
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028-2034, diarienummer Fi2025/01916

Chalmers tekniska högskola AB (Chalmers) har tagit del av Finansdepartementets remiss om Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond (European Competitiveness Fund, ECF). Som tekniskt universitet med stark internationell forskningsprofil, omfattande forsknings- och innovationsinfrastrukturer samt ett brett samverkansuppdrag med näringsliv och offentlig sektor, välkomnar Chalmers ambitionen att stärka Europas långsiktiga konkurrenskraft, teknologiska ledarskap och gröna omställning.

Chalmers är organiserat som en koncern där den akademiska kärnverksamheten kompletteras av etablerade strukturer för nyttiggörande, uppskalning och kommersialisering, inklusive Chalmers Ventures, Chalmers Next Labs och Chalmers Industriteknik. Detta ger goda förutsättningar att bidra längs hela innovationskedjan – från fri och excellensbaserad forskning, via testbäddar och demonstrationsmiljöer, till industriell tillämpning, nya företag och samhällsnytta. Chalmers ser därför positivt på initiativ som stärker Europas förmåga att omsätta forskning och innovation i konkurrenskraft och hållbar tillväxt.

Vi delar regeringens grundinställning att konkurrenskraftsfonden ska ge ett tydligt europeiskt mervärde, att resurser bör riktas dit de har störst potential att stärka EU:s konkurrenskraft, och att väl fungerande marknader även fortsättningsvis är centrala för företagens utveckling. Samtidigt vill Chalmers understryka att fondens långsiktiga genomslag är beroende av ett fortsatt starkt och självständigt ramprogram för forskning och innovation, med fri, excellensbaserad forskning och forskningsinfrastrukturer som grund.

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034
C2025-1492

Nedan följer Chalmers sammanfattande synpunkter, med fokus på övergripande systemfrågor av betydelse för Europas och Sveriges forsknings- och innovationskraft.

1.1. Sammanfattande kommentar

Chalmers ser positivt på inrättandet av ECF, under följande övergripande förutsättningar:

- **Tydlig och långsiktigt hållbar rollfördelning mellan FP10 och ECF**

Det kommande ramprogrammet för forskning och innovation (FP10) bör även framöver vara navet för forskningsdriven och excellensbaserad kunskapsuppbyggnad, inklusive ERC, MSCA och prekompetitiv samverkansforskning. ECF bör i sin tur primärt inriktas på uppskalning, demonstration och kommersialisering av forsknings- och innovationsresultat, inklusive avancerad pilot- och demonstrationsverksamhet.

En sådan rollfördelning är avgörande för att säkerställa både kort- och långsiktig konkurrenskraft. Chalmers delar bilden, som bl.a. lyfts av europeiska universitetsnätverk, att ECF-förslaget i nuvarande form är svårt att överblicka och skapar oklarhet kring hur det kommer att påverka den konkurrenskraftsinriktade delen av FP10:s pelare II. För svensk del är det därför centralt att regeringen i förhandlingarna verkar för en formaliserad, transparent och rättslig växelverkan mellan FP10 och ECF, där programmen är komplementära men finansiellt och styrningsmässigt åtskilda. Chalmers föreslår att regeringen verkar för att FP10:s oberoende och forskningsdrivna profil tydligt framgår i både skäl och artiklar i förordningen.

- **Värnande av fri forskning och forskningsinfrastrukturer**

Fri, forskarinitierad och nyfikenhetsdriven forskning är en grundförutsättning för Europas framtida innovationsförmåga och förmåga att möta samhällsutmaningar som ännu inte är kända. Chalmers vill särskilt betona vikten av långsiktighet och excellens som bärande principer i FP10.

Den ökade betoningen på ekonomisk säkerhet, resiliens och så kallad dual use i EU:s politik riskerar, om den tillämpas alltför brett, att tränga undan långsiktiga kunskapssatsningar och bli kontraproduktiv för Europas globala konkurrenskraft. Det är därför centralt att FP10 även fortsättningsvis tillåts utvecklas utifrån vetenskaplig excellens och bottom-up-principer.

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034
C2025-1492

Forskningsinfrastrukturer för grundläggande och tillämpad forskning är en strategisk resurs för Europas långsiktiga konkurrenskraft. Chalmers förespråkar att budgeten till forskningsinfrastrukturer särskiljs för att minimera risken att dessa försvagas genom ett ökat fokus på teknologiinfrastrukturer med snävare konkurrensperspektiv.

Genom att bibehålla forskningsinfrastruktursatsningar i excellenspelaren, säkras att satsningar på teknologiinfrastrukturer kan ske utan att tränga undan fri och excellensbaserad forskning.

Finansieringen för forskningsinfrastrukturerna bör minst motsvara dagens nivå, och skillnaden mellan forsknings- och teknologiinfrastruktur bör tydliggöras.

- **Fokus på kommersialisering och uppskalning – med excellens som grund**

ECF bör tydligt inriktas på att stärka förutsättningarna för kommersialisering av forskning och innovation längs hela kedjan – från forskningsresultat till scaleups (tillväxtbolag) och industriell tillämpning. Fondens medel bör riktas till satsningar med hög innovationshöjd och potential att skapa internationell konkurrenskraft och avgränsas från att verka genom generella industripolitiska stöd eller räddningsåtgärder. Fondens satsningar bör ej heller riktas utifrån geografiska kriterier.

Utveckling, drift och uppskalning av testbäddar och demonstrationsmiljöer bör uttryckligen omfattas av fonden och dess stödberättigade aktiviteter. Detta område är avgörande för att föra resultat från laboriemiljö till industriell tillämpning, särskilt inom kapital- och forskningsintensiva områden som energi, avancerad tillverkning, life science och digitalisering. Därför bör aktörer inom området, som finns både inom och nära akademien, vara en central målgrupp för ECF för att överbrygga gapet mellan forskning och marknad. Fonden bör utformas så att risken för att dessa aktörer hamnar mellan traditionella forskningsprogram och mer renodlade företagsstöd minimeras.

- **Finansieringsinstrument anpassade till hög risk**

För att adressera de finansieringsgap som forskningsintensiva företag ofta möter bör ECF prioritera instrument som fungerar i de mest riskfyllda faserna, så som prekommersialisering och tidig uppskalning, där kombinationen av teknik- och marknadsrisk är hög. Offentlig riskdelning, inklusive garantier och andra marknadskompletterande instrument, kan här spela en viktig roll och bör utformas så att de inte förutsätter alltför stor andel privat kapital i de allra tidigaste skedena.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt forskningsintensiva scaleups, vars kapitalbehov ofta är större än för tidiga startups men som riskerar att falla mellan befintliga stödformer.

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034
C2025-1492

- **Internationalisering och öppenhet**

Chalmers vill understryka vikten av att ECF och FP10 även framöver präglas av öppenhet för internationella samarbeten, inklusive deltagande av så kallade like-minded countries. Europas attraktionskraft som forsknings- och innovationsregion bygger i hög grad på internationell excellens, mobilitet och samarbete.

- **Förenkling, transparens och tillgänglighet**

Ambitionen att förenkla och samordna EU:s finansieringslandskap är i grunden mycket positiv. För att detta ska få verklig effekt krävs dock att förenklingen blir reell i praktiken för deltagarna, med harmoniserade ansökningsprocesser och proportionerliga rapporteringskrav. Tydliga och förutsägbara kriterier för tilldelning, oberoende utvärdering samt full spårbarhet av hur medel fördelas och används är avgörande för att fonden ska kunna utgöra ett robust instrument med hög legitimitet.

Det är särskilt viktigt att nya strukturer och stödformer inte leder till ökad komplexitet eller till att större projektformat och administrativa krav minskar incitamenten för akademien att delta eller koordinera projekt.

Chalmers vill därutöver betona vikten av att ECF utformar utlysningar och finansieringsinstrument så att forskningsanknutna organisationer, så väl offentliga som stiftelsenära, med tydliga nyttiggörande- och innovationsuppdrag, ges möjlighet att delta, särskilt inom områden med långa utvecklingscykler och höga risker.

1.2. Avslutande synpunkter

Sammanfattningsvis ställer sig Chalmers positivt till förslaget att inrätta en europeisk konkurrenskraftsfond **förutsatt att:**

- FP10 inte påverkas negativt, varken budgetmässigt eller innehållsmässigt, i fråga om dess självständighet och långsiktighet, att ramprogrammet även fortsatt är forskningsdrivet med excellens som grundprincip och att forskningsinfrastrukturer värnas som en långsiktig strategisk resurs.

Yttrande angående Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034
C2025-1492

För att ECF ska få genomslag i att stärka Europas konkurrenskraft, vill Chalmers särskilt lyfta fram vikten av:

- Fokuserade satsningar på uppskalning, demonstration och kommersialisering av forskning och innovation, där kombinationen av teknik- och marknadsrisk är hög
- Enkla förfaranden och transparens i genomförandet så att fonden blir begriplig och användbar för universitet, forskningsnära organisationer och forskningsintensiva företag.

Avslutningsvis vill Chalmers betona att en framgångsrik europeisk konkurrenskraftsfond behöver tillskriva universitet med integrerade nyttiggörande- och innovationsstrukturer en central roll som långsiktiga systemaktörer i Europas innovationslandskap.

Chalmers står gärna till förfogande för dialog under de fortsatta förhandlingarna, särskilt när ytterligare förtydliganden om kopplingen mellan FP10, ECF och forsknings- och teknologinfrastrukturer föreligger.

Göteborg 21 januari, 2026

Charlotte Emlind Vahul och Cecilia Dahlberg, på uppdrag av Martin Nilsson Jacobi, Chalmers tekniska högskolas rektor och vd